

Duna–Tisza Közi Falugondnoki Hírlevél

XIX. évfolyam, 98. szám

2016/4.

Jön a tagdíj?

Egy tavaly év elején életbe lépett jogszabály alapján a falu- és tanyagondnoki szolgálatok fenntartóinak is kötelezően be kell lépniük a Nemzeti Agrárgazdasági Kamarába (NAK), ami természetesen tagdíjfizetési kötelezettséggel jár együtt – tudta meg a Magyar Nemzet. A 2012. évi CXCVI. törvény a Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamaráról tartalmazza ezt a jogszabályt. A rendelet melléklete – a 2. melléklet az „idősek, fogyatékosok szociális ellátása bentlakás nélkül szakágazat” tagjaiként 8810-es TEÁOR számmal a falu- és tanyagondnoki szolgáltatást végzőket is bekényszeríti a kamarába.

A kamara egyértelművé tette a helyzetet. – A kamara működése az agrártermelés és az élelmiszeripar mellett kiterjed az ezekhez szorosan kapcsolódó vidékfejlesztési területekre is. A NAK 15 szakmai osztályba rendezve tartja nyilván tagjait. Ebből három kapcsolódik a vidékfejlesztéshez, ezek működését külön alelnök felügyeli. A falugondnoki és tanyagondnoki tevékenység egyértelműen a vidékfejlesztéshez köthető, ez indokolja tagságukat – közölte a testület sajtóosztálya. A tájékoztatás szerint a tagok gazdasági súlyától függő, sávosan növekvő éves kamarai tagdíj kétezer és egymillió forint között alakul. Azoknak a tagoknak, akiknek éves nettó árbevételük nem haladja meg a 600 ezer forintot, kétezer forint tagdíjat kell fizetniük, hatszázezer és négymillió bevétel között pedig ötezer forintot.

A kamarai jogszabály a falu- és tanyagondnokságokra nehezen értelmezhető. Ugyanis a falugondnoki szolgálatok fenntartóinak (önkormányzatok, egyházak, civil szervezetek) nem főtevékenysége az agrárgazdasági tevékenység. Ha a fenntartó melléktevékenységeként szerepel az agrárgazdasági tevékenység TEÁOR száma (itt a falu- és tanyagondnoki szolgálat) és az élelmiszerlánc-felügyeleti információs rendszerben (FELIR) is nyilván van tartva, akkor be kell lépni a kamarába.

Csak hogy a falu- és tanyagondnoki szolgálat ingyenes szolgáltatás. Az egyetlen bevétel az állami normatíva, ami 2,5 millió Ft szolgálatonként. Ez lenne a kamarai tagdíj számításának alapja??? Az Emberi Erőforrások Minisztériuma tőlünk tud a jogszabályról. Megkeresésükre a NAK jogi osztályának irodavezetője közölte, mivel a falu- és tanyagondnokok nem vállalkozásként (vagy gazdálkodó szervezetként) végzik ezt a feladatot, így nem lehetnek a Kamara tagjai. Természetesen az önkormányzatok, egyesületek, stb. sem lesznek Kamarai tagsággal érintettek.

Juhász Gyula:

Tiszai csönd

*Hálót fon az est, a nagy, barna pók,
Nem mozdulnak a tiszai hajók.*

*Egyiken távol harmonika szól,
Tücsök felel rá csöndben valahol.*

*Az égi rónán ballag már a hold:
Ezüstösek a tiszai hajók.*

*Tüzeket raknak az égi tanyák,
Hallgatják halkan a harmonikát.*

*Magam a parton egymagam vagyok,
Tiszai hajók, néma társatok!*

*Ma nem üzennek hívó távolok,
Ma kikötöttünk itthon, álmodók!*

Fotó: Borzák Tibor

Vendégségben a Kishegyesi Női Fórumnál Élet az üvegkaptárban

„A határon túli magyarnak azt jelenti a haza, mint a sivatagi embernek a víz. Egy sivatagi embernek a víz lelkiállapot.”
(Kaszás Attila)

Május 28-án indultunk idei kishegyesi látogatásunkra. Szokás szerint Kelebián gyülekeztünk, ahonnan Kocsis Gyuri kollégánk jóvoltából tanyagondnoki busszal együtt utaztunk tovább. Nem szerencsés időpontban sikerült a határra érkezni, mert belefutottunk a szombati szabadkai piacra tartó honfitársaink hosszan várakozó sorába. Ám mivel semmi nem történik véletlenül, nagyon tanulságosnak bizonyult a határállomáson tapasztalt helyzet. Mi, akik nem közvetlenül a határ közelében élünk, ritkán láthatjuk testközelből az illegális bevándorlás kézzelfogható következményeit. Ez most megtörtént, hisz' nagyjából 30-40 percen keresztül nézhettük a senki földjén létesült ideiglenes sátortábor, ahol 2-300 fő él, várakozik, talán maga sem tudja miért, mire. Jönnek, mennek, ácsorognak, szemetelnek, elűtik az időt. Várnak, mi meg (egyelőre) a kerítés másik oldalán élünk biztonságban, de teli bizonytalansággal, hogy megmaradhatunk-e európainak, kereszténynek.

Szép napos idő, jó hangulat, zavartalan utazás a továbbiak során. Zöldellő gabonák, végtelen kukoricatáblák, minden talpalatnyi föld megművelve, takaros porták, szorgalmas igyekezet látszik mindenütt. Kishegyesen már vártak ránk a Női Fórum tagjai. A kölcsönös üdvözlések után tízórai következett. Házias ízek, finom kézműves sajtok kerültek az asztalra ízlésesen díszítve, melyeket jó étvággal fogyasztottuk el, a szokásos jó hangulatú beszélgetéssel fűszerezetten. A villásreggeli után immár együtt indultunk Szeghegyre, ahol az Eisele család által nyitott sváb emlékmúzeumot tekintettük meg.

Helga Eisele asszony édesapját 1944-ben fiatalemberként telepítették ki Németországba sok ezer társával együtt. Ott alapított családot, és élte le életét, de lánya, Helga néhány évvel ezelőtt úgy döntött, hogy felkeresi édesapja valahai szülőhelyét, hogy meglelje családjá ősi gyökereit. A valamikori sváb polgári házak jelenlegi lakói gyanakvással fogadták az érdeklődést, hiszen mivel a kitelepítettek soha semmiféle kártalanítást nem kaptak a szerb államtól, attól tartottak, hogy visszakövetelné jogos tulajdonát. A hölgynek azonban nem ez volt a célja, hanem emléket kívánt állítani édesapja és sorstársai számára. Ezért megvásárolt egy rendkívül rossz állapotban lévő – szinte romos – házat, melyet felújíttatott, és egy részét korabeli tárgyakkal, bútorokkal, ruhákkal berendezve a köz rendelkezésére bocsátott. A többit lakásnak használja, és már itt tölti az év bizonyos részét.

Következett a bácsfeketehegyi Török méhészet megtekintése. Ötven év óta működő családi vállalkozással ismerkedtünk, ahol a középgeneráció hölgy tagja és nagynő láttak vendégül minket. Miközben a méhészkedéssel kapcsolatos ismertetőt hallgattuk megkóstoltuk a mézes pálinkát, mézzel készült aprósüteményt, mézes

limonádét, és nem utolsósorban, sőt a különlegességek megkoronázásaként az általuk készített és palackozott mézbort is. A nedű kevés fajlesztőn kívül semmi adalékot nem tartalmaz, rendkívül finom desszertbor. Üvegkaptárt is láthattunk a hangulatos, csupa virág udvar fő látványosságaként, hogy némi fogalmunk legyen, miként viselkednek a méhek az otthonukban.

Mindent megkóstoltunk, megkérdeztünk, indulhattunk hát vissza Kishegyesre, hogy az ezúttal a grillsütőn készülő ebéddel folytatódjon a nap. Szorgos kezek készítették és sütötték a saslikot, baconbe tekert csirkemellet, mindenféle zöldségeket és az utánozhatatlan ízű krumpelit, hősiesen tűrve a szél miatt folyton rájuk szálló füstöt. No, de szépre száll... Eközben a Kreatív Kézműves Kör tagjai átadták az általuk készített ajándékokat. Quilling, illetve decoupage technikával, kreativitással és szeretettel készült dísz tárgyakat kaptunk.

Ebéd után felkerekedtünk, hogy ismét meglátogassuk a városi Kátai vendégházat. A korábbiakhoz képest változás történt: a birtok területén lévő kis tó körül álló öreg fákat kivágták, ám vastag törzsükből fafaragók által készített szobrok foglalják majd el a helyüket. Frissítő kávéval, hideg üdítővel vendégelték meg társaságunkat, jutott még idő beszélgetésre a falugondnok kollégákkal is. Az ő helyzetük sem könnyű, különösen vajdasági kisebbségiként. Szinte borítékolható pályázataik sikertelensége, pedig azokból próbálják fenntartani működésüket. Szorítunk, hogy képesek legyenek fennmaradni, hiszen náluk is nagy igény van erre az ellátási formára.

Elérkezett a búcsúzás ideje, megállapítottuk, hogy megint kellemes napot töltöttünk egymás társaságában, immár sokadszor. A határon rövid idő alatt jutottunk át, de újra szembesültünk a „vándorlók” látványával. Egyelőre semmi nem változott.

Köszönjük a meghívást és vendéglátást a Kishegyesieknek, Kocsis Gyurinak a fuvart. Jól éreztük magunkat, jövőre visszajönénk.

Vidácsné Lukucz Éva

Előzzük meg az erdőtüzeket!

A 2015-ös erdő- és vegetációtűz szezonban több, mint 5300 szabadterületi (1300 erdőt is érintő) tüzeset keletkezett, összesen mintegy 50 millió négyzetméter erdős és nem erdős területet érintve. A korábbi évekhez hasonlóan a kiemelten tűzveszélyes tavaszi és nyári időszakban keletkezett a tüzek döntő része, ezért a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal szeretné felhívni mind a kirándulók, mind a gazdálkodók figyelmét, hogy szabadtéri tűzgyújtáskor mindig óvatosan és körültekintően járjanak el!

Más országoktól eltérően Magyarországon, az erdőtüzek csaknem 100 százaléka emberi gondatlanságból fakad! Az év folyamán két kiemelten tűzveszélyes időszakot különíthetünk el. A tavaszi tüzek jellemzően a hóolvadás utáni, február-áprilisi csapadégmentes időszakokra esnek. A „gazosok”, nádasok, árokpartok meggyújtása, majd a tűz őrizetlenül hagyása nemcsak sok millió facsemete pusztulását okozza, hanem súlyos károkat okoz a tavasszal éledő természetnek, elpusztítva akár sok állatfaj kicsinyeit is. A nyári időszakban a hosszabb csapadégmentes, száraz-meleg időjárási viszonyok következtében az erdei avar és tűlevélréteg, illetve az itt felhalmozódott elhalt gallyak, ágak teljesen kiszáradnak és könnyen lángra kapnak. A nyári erdőtüzek intenzitása a szélsőségesebb időjárással nő, egyre gyakrabban kell koronatüzek ellen védekezni.

A nem körültekintően végzett kerti növényi hulladékégetés is rendszeresen okoz erdő- és vegetációtüzet.

Előfordul, hogy a tűzgyújtók nem számolnak az ugrótüzzel és a szél az izzó zsarátnokokat, szikrákat messzire repíti, meggyújtva az erdőt, mezőt néha a szomszéd faházát is. Máskor a nem

„eldobni ≤ 1 másodperc
eloltani ≥ 100 óra
helyreállítani ≥ 100 év”

megfelelően eloltott kerti tűz (grillezés, bográcsolás, avarégetés után) másnap, harmadnap ugrótüzek forrása-ként újraéled.

A dohányos sofőröknek is körültekintően kell eljárniuk, hiszen egy autóból kidobott csikket a következő jármű menetszele könnyen az árokba repít, ahol az elnyomott csikk egyetlen parázsló papír, szűrő vagy dohány darabja is képes begyújtani a gyepet vagy az avart. Egy fél óra alatt kedvezőtlen esetben a kis csikkból 10-15 ezer négyzetméteres erdőtűz keletkezik.

Közvetett módon a változó klímátikus viszonyok is hatással vannak az erdőtüzekre. Egyrészt megnő a tűzveszélyes időszakok hossza, másrészt a keletkező erdőtüzek sokkal intenzívebben égnek, nehezebb őket eloltani. Mivel a tüzek 99 százalékát mi, emberek okozzuk, az erdőtűz és vegetációtűz elleni legjobb védekezés az odafigyelés, a tűzgyújtási szabályok betartása. Mindennél fontosabb tehát a lakosság ismereteinek bővítése, tájékoztatása a biztonságos tűzhasználatról. E célból indult egy éve a NÉBIH Firelife programja.

Az aktuális erdőtűz veszélyről, az égetés szabályairól, a biztonságos tűzrakás fortélyairól, valamint az elrendelt tűzgyújtási tilalomról a <http://www.erdotuz.hu/> weboldalon további információk olvashatók. Amennyiben bármilyen további kérdése felmerülne a témával (tűzgyújtási szabályok, tűzhasználat, erdőtűz-megelőzés) kapcsolatban, kérjük írjon a fehervarin@nebih.gov.hu email-címre.

**Nemzeti Élelmiszerlánc-
biztonsági Hivatal
Erdészeti Igazgatóság –
FIRELIFE projekt**

Általános tűzgyújtási szabályok

- Külterületen általában tilos égetni, kivéve ott, ahol azt jogszabállyal, külön meghatározott esetekben és feltételekkel megengedik (például erdőterületen erdőgazdálkodási tevékenységhez kapcsolódó égetésre külön szabályok vonatkoznak);
- Külterületen lévő, lábon álló növényzet, tarló, illetve a növénytermesztéssel összefüggésben keletkezett hulladék szabadtéri égetését előzetesen engedélyeztetni kell a tűzvédelmi hatósággal;
- Belterületen csak abban az esetben lehet növényi hulladékot égetni, ha azt önkormányzati rendelet megengedi;
- A kerti grillezés és a tűzön történő sütés-főzés megengedett a tűz állandó felügyelete mellett;
- Tűzgyújtási tilalom esetén az érintett területen akkor sem megengedett a tűzgyújtás, ha azt egyébként más jogszabály megengedi;
- A szabadtéri tűzgyújtás feltételeit erdészeti jogszabályok és az Országos Tűzvédelmi Szabályzat (OTSz) tartalmazza;
- Jogszabálytól eltérő vagy hatósági engedély hiányában végzett tűzgyújtási tevékenység tűzvédelmi bírságot von maga után!

Kiskunhalason zajlott le a verseny

Négy keréken sem könnyű

Egyesületünk a Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság Balesetmegelőzési Bizottságával és a helyi (kiskunhalasi) rendőrkapitányság munkatársaival együttműködve 2016. június 21-én Kiskunhalason tartotta meg immár hetedik alkalommal a Falugondnokok négy keréken elnevezésű közlekedéssmereti vetélkedőt. A rendezvényt dr. Vaslóczki Ferenc r. alezredes, kapitányságvezető nyitotta meg.

A vetélkedő célja a KRESZ-t már jól ismerő, rendszeresen gépjárművel közlekedő tanya- és falugondnokok számára egy magasabb szintű megmérettetés lehetőségének megteremtése, balesetmentes közlekedésük elősegítése, valamint olyan ismeretanyag átadása, mely a falugondnok hasznára lehet a helyes és jogkövető közlekedési magatartás kialakításában.

A versenyre kilenc megyéből érkeztek tanya- és falugondnokok, akik 12 háromfős csapatot alkotva különböző elméleti, ügyességi és vezetéstechnikai feladatokat oldottak meg. A vetélkedő során az előző évekhez hasonlóan a csapat mindhárom tagjának B-kategóriás elméleti tesztlapot kellett kitölteni. Ezután következtek a gyakorlati versenyek, melyek a megszokott feladatokon túlmenően (kerékpár ügyességi, ittas szemüvegben piramis építés, forgalomban vezetés és elsősegély-nyújtási ismeretek) egy-két új feladattal is bővültek. Az elmúlt hét vetélkedő alkalmával még nem volt

olyan, hogy a tanyagondnokok közül bárki is nulla hibaponttal teljesítette volna a több mint száz bójából álló kerékpáros ügyességi pályát. Idén ez két tanyagondnoknak is sikerült.

A Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság, a Bács-Kiskun Megyei

Díjazott csapatok:

- **I. helyezett:** Varga Pál (Orosháza), Rácz Zoltán (Makó), Bíró Zoltán (Kelebia)
- **II. helyezett:** Kammerer József (Kiskunhalas), Horváth István (Kunfehértó), Tóth László Lajos (Pirtó)
- **III. helyezett:** Lendvai Katalin (Iszkaszentgyörgy), Debrei Zsolt (Nógrádmárcal), Máté Ferenc (Lakitelek)

Elsősegélynyújtás:

A legjobban teljesítő csapat:

Tukacs Zsolt Attila (Jánkmajtis), Varga Ferenc (Bácsalmás), Markella István (Újtelek)

Legjobb egyéni eredmények:

Vezetéstechnika: Apró Zoltán (Harkakötöny)

Kerékpározás nulla hibapont:

Kiss Imre (Ártánd), Csorba Tamás (Hévícsia)

Baleset-megelőzési Bizottság értékes ajándékokkal jutalmazta a helyezetteket, azonban a többi résztvevő sem maradt meglepetés nélkül, hiszen a gyakorlati és elméleti tudás mellett apró ajándékokkal és egy-egy egyesületi pólóval is gazdagabbak lettek. A vetélkedő és a jól megérdemelt ebéd után a házigazdák plusz programmal kedveskedtek a résztvevőknek, hiszen ellátogathattak a Kiskunhalasi Csipkeház és Csipkemúzeumba.

Kovács Edit

Gazdag programot kínáltunk a tolnai kollégáknak

Ide érdemes lesz visszajönni!

Május 20-21-22-én Pál Gyula zombai tanyagondnok vezetésével háromnapos látogatásra érkezett hozzánk a tolnai falugondnokok csapata. Gazdag programmal vártuk őket.

A tolnai falugondnokok csoportját Újszilváson, a művelődési házban fogadtuk. Dr. Petrányi Csaba polgármester köszöntötte Bolyhos-pálinkával az idelátogatókat, majd bemutatta a települést. A község lélekszáma megközelítőleg 2860 fő. Újszilvás a 2011-ben Falumegújítási Díj országos első helyezettje lett, és az európai megmérettetésen, az Európai Falumegújítási Díj I. kategóriájának 4. helyezettjeként, kimagasló minőségű falumegújítás eredményeiért részesült kitüntetésben. 2010-ben három vállalkozás is (Bolyhos pálinka, Szilvánhús Kft., Bertók Méhészet Bt.) megkapta a Kiváló Magyar Élelmiszer elismerést több terméke tekintetében. Ennek is köszönhetően Újszilvásról nem vándorolnak el az emberek, a falu dinamikus fejlődik, és a megtartó ereje egyre erősödik.

Az önkormányzat településfejlesztési törekvéseiről, s a tanyagondnoki szolgálatról is hallottunk beszámolót. Bemutatkozott Boda András tanyagondnok is. Ezután „autós sétát” tettünk a településen, megnéztük a Nap-elem-parkot. 2011-ben itt épült meg Magyarország első és legnagyobb teljesítményű naperőműve. Újszilvás

országosan is elismert a megújuló energia hasznosítás terén, az energiafüggetlenség elérése érdekében jelentős lépéseket tett a geotermikus energiahasznosítással, a naperőmű megépítésével, valamint a napenergia háztetőn való további hasznosításával. Jelenleg már az önkormányzat hő- és villamosenergia igényének csaknem egészét a megújuló energiaforrások adják. Megtekintettük a sportcentrumot is. Most a kistérségi uszoda-beruházás készül. A településsel való ismerkedés után ebéddel láttak vendégül bennünket, s közben válaszoltak kérdéseinkre.

Csemő volt a következő állomás, ahol a polgármester, dr. Lakos Roland mellett a négy tanyagondnok (Turcsán István, Szűcs Ferenc, Oláh Attila és Nagy László) fogadta a vendégeket. A polgármester bemutatta a helységet, Magyarország legvirágosabb és legnagyobb tanyás térséggel rendelkező települését, amely lakóinak több mint 60 százaléka külterületen, tanyákon lakik. A virágos településen végigsétálva a helytörténeti gyűjteményben szemügyre vettük a település múltját bemutató tárgyakat, és megnéztük a Cegléd-Csemő vasútvonal történetéről szóló filmet. A tájházban maga az alkotó, Orisek Ferenc mutatta be kiállítását. A séta után estebéddel és beszélgetéssel zárult a program.

Május 21-én, délelőtt Szentkirályra látogatott a csapat. A vendégeket Ko-

vácsné Lázár Ilona, Benkovics Tibor és a nyugdíjas Varga Béláné Erzsike tanyagondnokok fogadták, jóféle házi pogácsával, süteménnyel, frissítőkkal kínálták őket. Prezentáció keretében bemutatták mindkét tanyagondnoki körzetet, beszéltek napi tevékenységekről, a faluról, illetve válaszoltak vendégeink érdeklődő kérdéseire. A kellemes, napsütéses időben a tolnaiak sétát tettek a településen, megnézték a közintézményeket, parkokat (a bennük található emlékművekkel), közben kötetlenül diskuráltak egymással, megosztották tapasztalataikat. E nap délutánján Cserkeszlő következett a programban.

A megérkezést követően Szokolai Lajos polgármester köszöntötte a vendégeket a gyógyfürdő területén található jurtatábor közösségi jurtájában. Az előjáró beszélt a település múltjáról és jelenéről, illetve a fontosabb intézményekről. Cserkeszlő a gyógyvízéről vált híressé. Erről és a fürdő fejlesztéseiről Gál József fürdőigazgató tájékoztatta a csoportot, majd megkínálta őket egy kis jó helyi pálinkával, pogácsával, házi süteménnyel és szendviccsel. Ezt kötetlen beszélgetés követte, melynek során Richvalszkyné Nagy Katalin, Szabados Lászlóné, Richvalszky József a cserkeszlői tanyagondnoki munkájukról számoltak be. Viszonzásul barátaink is bemutatkoztak, elmondták, ki honnan érkezett, és milyen feladataik vannak.

Ezután Gálné Kiscsatári Lídia a jurtatábor vezetője a különleges táborról mesélt, ami nagyon tetszett a csoportnak. Többen megígérték, hogy máskor is ellátogatnak ide. Maradt még egy sétányi idő a fürdő területén, azt követően pedig elektromos kisbuszra szállva tettek egy kört, hogy megnézzék Cserkeszlő nevezetességeit. Mivel jó volt az idő, így a délután fürdőzéssel telt el.

Május 22-én kecskeméti városnézésre invitáltuk a tolnaiakat. A városközpont, a templomok, a városháza és a helyi termékek piaca keltett érdeklődést. A látogatást a Bozsó gyűjteményben fejeztük be.

(zelenák)

Falugondnoki találkozó Csongrád megye közepén

Mindig jön egy újabb nap

Falugondnokságot működtető Bács-Kiskun, Csongrád, Békés, Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megyei települések polgármesterei, jegyzői, intézményvezetői, valamint falu- és tanyagondnokok találkoztak május 31-én Mindszentben, a Keller Lajos Városi Könyvtár és Kulturális Központban.

Ragyogó nyári idő fogadta a soron következő falugondnoki találkozó résztvevőit. A kultúrház hűvös termében elsőként az 1966-ban alakult, Arany Páva-díjas Alkony Népdalkor adott elő Tisza menti és Mindszent környéki népdalokat. Színvonalas műsoruk után a város polgármestere, Zsótér Károly mutatta be a települést. A régészeti leletek szerint már az ókorban laktak itt, s a honfoglaló magyarság is megjelent ezen a területen. A források Mindszentet 1332-ben említik először, Tiszai átkelőjét pedig 1515-ben. A történelem során többször elnéptelenedett a vidék, de visszatelepülők révén mindig tovább tudott élni. Egy időben (1884-től 1925-ig) a Tiszántúli, majd átszervezés után a Mindszenti járás székhelye volt. A címerben látható két hal és szigony az alapító hét halászcsaládra utal. A város most hétezer lelket számlál. Régebben szabadföldi kertésszettel, ma pedig szántóföldi gazdálkodással foglalkoznak a családi gazdaságok. Az 1950-es években 470 lakott tanya volt a határban, most 140 tanyából 70-ben élnek.

Ezt követően Farkas Sándor, a térség országgyűlési képviselője tartott előadást a magyar mezőgazdaság helyzetéről. Elmondta, hogy a Földet a gazdának program keretében az állami földek 80 százaléka családi gazdaságokhoz, 20 százaléka pedig nagy- és középbirtokosokhoz került. A politikus szerint: akik rendszeresen járnak a vidéket és találkoznak a tanyákon élő emberekkel,

azt tapasztalják, hogy óriási változások történtek, nyomát sem lehet látni a régi idők tanyavilágának. Ennek kapcsán felidézte saját gyerekkori emlékeit is, hiszen maga is tanyán nőtt fel. A valamikori édeni állapotok eltűnéséhez az állami gazdaságok, a termelőszövetkezetek elterjedése is hozzájárult, egyre gyorsabb ütemben tűntek el a tanyák. Akik nem hagyták el otthonaikat, azok nehéz sorsú emberek, mindennapi kihívásokkal kell szembenézniük. Sok helyen még most sincs áram és ivóvíz, télen pedig küzdenek a sárral és hóval.

Farkas Sándor szóba hozta, hogy a tanyán élők nehezen találják meg a számukra legmegfelelőbb lehetőségeket, éppen ezért szívesen veszik a tanácsokat és a konkrét segítséget is. Ez utóbbiak közé tartoznak a kormányzati programok, például a tanyafejlesztési vagy a tanyavillamosítási pályázatok. Hogy mit hoz a jövő? Az elnéptelenedő, omladozó tanyákba már nem lehet életet lehelni, viszont ahol még kitartanak az emberek, ott esélye van a fejlődésnek.

Mindezek után a mindszenti tanyagondnok, Munc Lilla érzékletes beszámolója révén a gyakorlati tapasztalatok kerültek terítékre. Mint elmondta: többgenerációs családban nőtt fel, korábban az idősgondozásban dolgozott. Amikor felkérték tanyagondnoknak, megfordult a fejében, hogy talán nem jól végzi az addigi munkáját. „Rád volna szükségünk!” – kapta a megerősítést, és nem sokkal később már Vértessacsán találta magát a képzési programon. Amikor megkérdezte, hogyan kezdjen majd a munkához, azt javasolták neki, keressen valakit, aki jól ismeri a mindszenti tanyavilágot és kérjen „használati utasítást” hozzá. Nem volt egyszerű felmérni a tízezer hektáros külterületet, ma pedig már minden fűszálat ismer a környezetében.

Mélyvíz után nemsokára Lilla rálépett az önállósodás útjára. Végigjár-

ta az összes családot, mindenkivel egyenként megismerkedett. Közölte velük, hogy tanyagondnokként segíti őket, csak bátran kérjenek, kérdezzenek tőle. Eleinte óvatosan közelítettek hozzá, s kéréssel sokára mertek előhozakodni, sőt még most is akadnak, akik bizalmatlanok. Legtöbb helyen azonban nyitott ajtók fogadják. Meghívják a disznóvágásra, helyet kínálnak a karácsonyi asztalnál. „Sírás, keserűség, öröm” – ezekkel a szavakkal jellemezte munkáját Munc Lilla. Ám mindig jön egy újabb nap, ami más lesz, mint az előző. És ez ad erőt neki. Hogy imádja a szolgáltatást, ahhoz biztos családi háttér szükséges, illetve az, hogy a munkáltató szabad kezet adjon neki. A tanyagondnoki munkához sok erő, kitartás és fáradhatatlanság szükséges, és ezekkel is felvértezte már magát a mindszenti kolléga.

Háda Attila, a Földművelésügyi Minisztérium főosztályvezető-helyettese a Tanyafejlesztési Program újdonságait ismertette az egybegyűltekkal. Előljáróban megjegyezte: 2013-tól 724 alföldi településről lehet pályázni, idén bővíteni akarták a résztvevők körét, de ez nem sikerült. Most 1 milliárd 216 millió forintos keretösszeget oszthatna szét. A települési és térségi fejlesztésekre 200 millió forint áll ren-

delkezésre, például a tanyagondnoki szolgálatok bővítésére 95 milliót szának, a vízminőségi vizsgálatok elvégzésére pedig 15 milliót, tanyavillamosításra itt nem lesz pályázati lehetőség. A tanyagazdaságok indítására és fejlesztésére 400 millió forintot, a tanyai lakóépületek felújítására, illetve lakó- és vagyonbiztonságot szolgáló egyéni fejlesztésekre 125 millió forintot különítettek el.

Ami a tanyagondnoki szolgálatok fejlesztését illeti, sajnos gépjárműbeszerzésre most nem lesz lehetőség. A következőket támogatják: tanyai gazdálkodók oktatása, képzése; tanyai közösségi ház kialakítása; tanyai idegenforgalom bővítése; igényvezérelt közlekedés megszervezése; tanyagondnokokat összefogó civil szervezetek fejlesztése; esélyegyenlőségi programok megtartása; mobil egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolítása. Egy-egy pályázattal maximum 2 millió, a civil szervezeteknél 4 millió, a közösségi háznál pedig 10 millió forint nyerhető el.

A Tanyafejlesztési Program meghirdetése időközben megtörtént, a felkészülési idő a kiírástól számított 30 nap. Az elbírálás várhatóan augusztus-október között zajlik, a szerződéskötésekre pedig novemberben kerülhet sor. A megvalósításnak 2017. április végéig kell megtörténnie, utána következik az ellenőrzés.

A Mindszenti falugondnoki találkozón dr. Nagy Dániel, a NÉBIH Erdészeti Igazgatósága igazgató-helyettese az erdőtüzekről és azok megelőzéséről tartott érdekes előadást. Ezt követően Benkő Zsolt, a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat Csongrád megyei területi felelőse az új vidékfejlesztési pályázatokat vázolta fel. Különböző programokra – köztük tanyavillamosításra – 250-300 millió forintot fordítanak, magánszemélyek esetében 6 millió forintig lehet pályázni. A LEADER-program újdonságai nyár végére állnak össze, de azt már most lehet tudni, hogy csökkennek az anyagi források. A helyi termelők és vállalkozások 1-2 milliót igényelhetnek, és preferálják majd a nem mezőgazdasági fejlesztéseket is, mint például a helyi turisztikát, a kisipart. A fiatal gazda pályázatot ősszel írják ki.

Csörszné Zelenák Katalin, a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egye-

sületének ügyvezetője az aktuális feladatokról és programokról számolt be a hallgatóságnak. A tartalmas összejövetelt a Káva Kulturális Műhely színpadi játéka zárta. A kút című színdarabot helyi diákok adták elő, néhány felnőtt is szerepelt benne. Mint kiderült, a történetnek valós alapja van: amikor egy tanyán élő néni ásványvízzel akarta kínálni az unokáját, az megjegyezte, jó lesz a csapvíz is. Csakhogy a mindszenti tanyákon nincsen csapvíz, sőt iható víz sem. Innentől a kreatív fiatalok továbbgondolták a sztorit, gyűjtést szerveztek, hogy a néninek fűrt kútja lehessen. Ez a produkció egyébként a fővárosi Káva Kulturális Műhely égisze alatt

jött létre egy nagyszabású projekt révén, melyben Mindszent, Székkutas és Hódmezővásárhely gyerekcsoportjai vettek részt.

Ebéd után pihentető séta helyett la-dikázásra indultak a vállalkozó kedvű vendégek. A csónak kétszer fordult a nagyrévi kompátkelő és a szabad strand között. Hűsítő a Tisza vize, rendezett az ártéren kialakított sétány, ahová nem csak a helyiek járnak rendszeresen, hanem egyre több a kirándulói is. Sokan megfogadták a találkozón ott lévő falu- és tanyagondnokok közül, hogy ide még visszatérnek, természetesen nem „dolgozni”, hanem megmártózni a folyóban.

Borzák Tibor

Asszonyok a mindszei tanyavilágban – Útinapló V.

Huncut nagygazdák

Úgy remeg a hőség, hogy a benzinkútnál lestoppolunk egy kisbuszt. A mindszei polgárorség kisbuszát Bereczky Lajos vezeti, aki az előjáróság hivatalában portás, és persze, hogy ő is tanyán született, tanyai iskolában tanult, és persze, hogy neki is van földje. A föld errefelé a legeslegnagyobb kincs, és most, hogy a nagy földelvévés, vagyis a téjesítés óta már eltelt ötvenöt év, az emberek megint emlékezni és vágyakozni kezdenek. A polgármester is fölneáz az asztala mellől és ő is egy történetbe kezd:

– Zsótér nagyapám nyakában lógott egy kulcs, a kamráé. Mikor hajnali négykor elindult a földekre, a nagymama mindig vitatkozott vele. Hogy de kell még egy kis zsír, szalonna, a lisztből is többet adjon. A kamrában őrizték a mézet és a lekvárt is... Zsótér nagyapám nagy gazdaságot rakott össze, halastótól a bolgárkertészetig tizenöt holdon gazdálkodott, fölnevelt hét gyereket, a lányokat tisztességgel férjhez adta... Mostanában azon gondolkodom – néz föl a polgármester –, hogy vennék egy tanyát.

Zsótér Károly egy 1950-ből való közigazgatási térképet nézeget. A település egykori előjárói módos tanyai emberek voltak, férfiak, s a 6918 fős kisváros mostani polgármestere is a tanyavilágban született.

– Töről vágott parasztgyerek vagyok – mondja –, az én drága nagymám, aki szélesebb volt, mint magasabb, odakint a tanyán, a fatüzelésű sparheltén az unokáknak öntöttvas lábasokban főzte a tarhonyát meg a főtt galambot, amit fokhagymaszósszal tálalt... Ötezer hektár föld, ennyiből áll a mindszei tanyavilág. A tanyák az ötvenes évek végétől szűnőttek meg, leginkább a termelőszövetkezetek létrejötte miatt. Mára a világ úgy alakult át, hogy ennek az ötezer hektárnyi földnek a művelését a valamikori termelőszövetkezetek szakemberei vették át, családi vállalkozásokban. Szépen sorban bérbe vették a földeket és egy táblában művelik... A mindszei tanyavilágnak jelenleg hét nagygazdája van. Az ag-

rátámogatás jó. A földalapú támogatás nagyon jó biztosítékot ad arra, hogy a nagygazdák ne lehessenek veszteségesek. Nem, dehogy jó módú település Mindszent. Akkor járnánk jól, ha a mezőgazdasági üzemek helyett ipariak működnének, mert úgy kétszer annyi adót szedhetnénk be. Nem érti? Elismerem, az országnak az a jó, ha erősítjük a mezőgazdaságot, ám van úgy, amikor az arányos teherviselés érdekében ezt abba kéne hagyni. Még mindig nem érti? Volt nekem egy kísérletem, a földadó. Az önkormányzatok lehetőséget kaptak arra, hogy helyi adókat vessenek ki. Úgy gondoltam, adóztassuk meg azokat a magánszemélyeket, akik a termőföldjüket bérbe adják. Ne kérjünk túl sokat, legfeljebb a földbérleti díj öt százalékát... Elmagyarázom. Akinek több a földje, az kiadja bérbe, művelésre. A mezőgazdász pedig kifizeti neki a bérleti díjat. Ha tehát a tulajdonosnak van 100 hektárnyi földje, és azt mind bérbe adja, akkor az így befolyó összeg után nem kell adót fizetnie. Hát ezért vezettem be Mindszentben a földadót. A nagygazda, a huncut parasztja meg azonnal reagált, és tíz százalékkal fölemelte a bérleti díjat. Mert megteheti. Csak-hogy így a bérlők, a mezőgazdászok, a földet megművelők járnak rosszul, a tulajdonosok, a nagygazdák meg mosolyogtak. Rajtam. Ezért a földadót kora tavasszal, februárban, amikor a mindszei földek harminc százaléka víz alatt állt, visszavontam. Most már persze be van vetve késői kukoricával, mert a földek csak megszáradtak, ám akkoriban nagy volt a kilátástalanság, én pedig nem a földhasználót, a földművelőt akartam megadóztatni... Én is szeretek gazdálkodni. Az én drága feleségemmel először építettünk egy házat. Jó nagyot, hogy mind a négy gyerekünk szépen beleférjen. Azt a jó nagy házat abból a pénzből építettük, ami a fűszerpaprikából jött be. Több hektárnyi fűszerpaprikából. Most 400 négyszögöl földem van, ami miatt hétvégeken kimegyünk egy kicsit kapálni, szenvedni a napra, mert benne van a vérünkben. A fűszerpaprikából 5-6 mázsza örlemény lesz, ami az én drá-

ga feleségemnek havi minimálbényi jövedelmet jelent. Nagyon szerencsés ember vagyok, hogy olyan feleség talált meg, aki azon kívül, hogy a négy gyermekemet megszülte és törődéssel-tisztességgel fölnevelte, most engem szolgál. Főz rám, mos rám, a házamat rendben tartja. Bocsánat, a házunkat. Teszi a dolgát. Kötelességének érzi, hogy engem, aki reggeltől este tízig van valahol a világban, kiszolgáljon. Az ő életeleme ez a csodálatos szolgálat. Ezt szereti, ez az élet-hivatása. Hétvégeken aztán kimegyek én is, oda hozzá.

A Szunyi tanyán idegesítően szól a pocokriasztó. A vörös színű mangalica malacok, amiket errefelé mangolicának hívnak, ki is rohannak az ólból. A nagyobbak, a bodrosszöke fülűek meg csak állnak, bámulnak. A hatalmas hízó már föl se áll, elfeküdt. Akkora a hőség, hogy Szunyiék azon gondolkodnak, le kéne ölni, mielőtt a rettentő hőségbe beledöglük.

– A tanyában az a jó – magyarázza Szunyié Bogár Erzsébet parasztaszszony –, hogy az élet itt szabadabb. Nem hallják, ha kiabálok – kiáltja és hosszan nevet. Bemegyünk a házba. – A tanyában az is nagyon jó – magyarázza –, hogy senkinek semmi köze ahhoz, mit csinálok. Hogy esetleg már délben lefekszek, mert ki vagyok nyúlva. Igaz, azt se kérde meg senki, te bolond, hát hány órakor keltél? És mikor feküdtél? Sok ember úgy gondolja, a parasztnak jó.

– És a parasztasszonyoknak mi a jó?

– Ez egy héttagú család, és már hét éve, hogy nincs tehenünk. Mert ugye az embernek mindig van jó és rossz akarója. Azon a nyáron az öreg tehen meg a két és fél hónapos bika bornyúja az erdőn túl legelészték. Valaki odahajthatott egy vegyszeres dobozt, amit az öreg tehen a fűből fölcsedett és olyan mérgezést kapott, hogy este hét óra tájban, amikor a gyöpről fölhoztuk, már folyt a nyála, lázas volt, egy falatot nem evett; az állatorvos azt hitte, valamiféle kórödzéses baj. Egy hét alatt a mi hét-nyolc éves tehenünk így pusztult el.

És Szunyiné Bogár Erzsébet a házban hosszan és görcsösen sírni kezd.

– Attól még, hogy Szegedről kerültem ide – szíjogja –, parasztnak tartom magam. Parasztasszonynak. Végül is tanyán születtem, Sövényházán. Egyéves voltam, amikor a honvédség megvette a tanyánkat és mi beköltöztünk Szegedre. Ott éltem egészen tizenkilenc éves koromig. Akkor a jövődő férjem megjelent: ott csatornázott a többi férfival együtt az emeletes házak között. Férfiszabó a szakmám, két műszakban jártam a ruhagyárba, könnyű volt elcsábítani és Mindszentre jönni, mert a nyaraimat Pitricsomon, egy tanyán töltöttem, az apukám testvéreinél. Bevallom az őszintét, nem volt egyszerű az életet a férjemmel elkezdni, de azt mondom most is, az élet mindenki előtt ott áll, ki lehet próbálni.

– *Mire jutott vele?*

– A férjem szokta mondani, már itt lakunk huszonhat éve, de odáig még nem jutottunk el, hogy a házunk oldalát körülcsináltassuk. Az se volt semmi, mikor a tetőről az összes cserepet le kellett dűrni. Abból a pénzből csináltuk, amit a férjem a biztosítótól kapott, miután súlyos baleset érte. Le is lett százalékolva, de két éve már a rendes nyugdíját élvezzi, havi 64 ezer forintot. Mondtam is neki, tartsa meg sokáig, hiába, hogy nem elég a rezsire sem. Palackos gázzal főzök, a gázpalackokat a benzinkútról hozzuk. Ez egy 110-120 négyzetméteres ház. Azt a kis részt, ott ni, a férjem építette hozzá, hogy birkavágáskor legyen fedett helye. Olyan közepes élet lett ez.

– *Közepes?*

– Elsőben volt tizenhét anyakecskénk. A férjem apránként eladogatta, azokból vett egy lovat, hogy a szénát, a takarmányt be tudja hordani. Eltelt megint néhány év, és vett két üszőbornyút. Egyik volt három hónapos, a másik négy. De olyan helyről kerültek ide, hogy az ártatlanok azt se ismerték, mi az abrak. Nehéz volt kivárni míg két évesek lettek, fejőre kerültek, bornyút adtak. A férjem akkor megvett egy kis kukoricaföldet, amiről én nem is igazán tudtam, de már az nagy lendület adott, amikor a mama által kárpótlási földhöz jutottunk: 4,2 hektárhoz. A jószágokat ekkor szaporítottuk, és a lónak is lett párja... Igazából én vezettem a gazdaságot, mivel a férjem jó darabig még eljárt dolgozni, és mert közben négy csa-

A Szunyi-tanya akácosa / Ez egy közepes élet, mondja Szunyiné Bogár Erzsébet mindszeinti parasztasszony (A szerző fotó-jegyzetei 2015 nyarán)

ládóm, négy gyermekem született. Huszonhat év alatt sok mindent megtanultam... Mikor beteg voltam, a férjem azt mondta, légy szíves, keljél föl, fejd meg a tehenedet. Annyira vastagok voltak a tögyei, annyira gyönyörű nagy vöröstarকা tehen volt. Kezdetben nyomta a napi huszonhat-huszonhét litert, aztán mikor észrevette, hogy a bornyú nem volt aláengedve, el lett tőle választva, beállt a napi huszonöt literre. Elég sokáig kézzel fejtem, a tejet leadtuk. Az átvevő először 11 forintot adott egy liter tejért, mikor meg hét évvel ezelőtt befejeztük, 45 forintot, de literenként öt forintot lefogott a tej szállításáért. Sokáig biciklivel, huszonöt literes tejeskannával hordtuk a tejet, a kanna plusz tíz kiló... Nem volt az olyan egyszerű, de iskola előtt a gyerekek eltolták biciklivel. A gázpalackokat is biciklivel hordjuk. Ez a tanya jelenleg még elég arra, hogy ellásson minket ennivalóval, és itt nincs olyan, hogy hú, vége az iskolának, felnőttél, menj el. Mert ahányan vagyunk, szinte mindenkinek van egy kicsi szobája. A lányomnak a kisgyerekekkel, a két nagyfi-amnak... a legkisebb fiamnak most van egy tündéri barátnője. Parasztlány... Már huszonhat éve vagyok parasztasszony, de valami mindig történik, hiába, hogy évek óta járatom a Kistermelők Lapját és annyi sok idős nénit és bácsiit meghallgattam. Multkor a férjem kiengedte a mangolica kandisznót, s volt itt egy vendég anyadisznó is.

Próbáztatta, és a kan annyira föl volt hevülve, hogy az agyarával kihalított egy darabot a ló lábából. Minden állat elég rizikós, még a birkák is. Látja? Ott legelnek az akácokban, de ha nem figyelünk rájuk... Sok az ikerbárány, van, hogy úgy jönnek világra, az egyiknek a feje hátra van csavarodva, megmarad, nem marad... Amikor az első tehenem megellett és világra jött az a csöpp bornyú, sírtam. Örömben, mert úristen, ez életem első olyan jószágja, amit mi neveltünk. Már huszonhat éve vagyunk itt, de nem tudom, van-e jövője egy 4,7 hektáros tanyának. Talán az a haszon benne, hogy saját magunknak neveljük föl a mangolicákat, amiknek csodálatos a húsa, az íze. És azt is tudjuk, min nő föl a birka, és miféle takarmányt eszik az aprójószág. Nálunk a bárányok is tápmentesen élnek. Külön bárányóvoda van nekik összetört szemű kukoricával, a csirkéknek összetört babbal... Másfél-két hónapos korukra a bárányok leadhatók lennének, de tudja, mennyi pénzt kínáltak multkor három bárányért? 45 ezret, holott egyenként tizenhárom kilót nyomtak. A malacokért meg egyenként háromezer forintot adtak, pedig mangolicák voltak. Dehogy a férjemet okolom, nem az ő hibája, csak azt, hogy hány személyen megy keresztül egy ilyen pici állat, s ha mindenki csak ötven forint levesz a haszonból...

(Folytatás a 10. oldalon)

(Folytatás a 9. oldalról)

Nem véletlen, hogy az átvevőnek már megint új autója van, a szállítónak is, a felvásárlók pedig olyan terepjárókkal jelennek meg, hogy mi, parasztok csak nézünk. Dehogy megvetendő a bevétel, ami az állatokból származik, de arra kevés, hogy meg lehessen belőle élni. Júniusban voltam ötvenhat éves. Kívülről egészségesnek látszom, belülről meg nem. A kézi fejszebe tönkrementek a karjaim. Nem volt pénz fejőgépre. Két évig az anyósomat is ápoltam, aki mozgáskorlátozott lett. Emelgettem azt a nagy testet, amitől gerincsérveim lettek; időnként olyan fájdalommal jár, hogy a professzor úr múltkor már azt mondta, nincs mese, infúziókat kell kapnom. Bejárok a tüdőgondozóba is, a tehenek miatt. Mert hiába, hogy a vizeletük olyan helyre került le, attól még erős volt az ammóniaszag, amitől befulladtam és végül asztmás lettem. Aztán meg szívproblémák adódtak. Így kerültem rehabilitációs járadékra, ami havi 29 ezer pár száz forint. Attól még iparkodom, de déltájban kinyúlok, le kell feküdnöm, hogy délután négykor az unokámat el tudjam hozni a városi iskolából. Biciklivel. Hát nekem még sosem panaszkodtam, hogy a városi gyerekek a tanyai gyerekeket parasztoknak csúfolják. Bevallom az őszintét, én nem érzem az unokám hátrányát. Egy tanyai gyerek körül semmi szégyellnivaló nincs, mert annak aztán nem esik ki a munka a kezéből... Mióta nincsenek teheneink, szívesen segíték a városi óvodában. Például a jótekonysági bálban. Szeretek táncolni. Talán ezt szeretem a legjobban. Hányszor egy évben? Egyszer, esetleg kétszer. Utazgatni? Legfeljebb évente egyszer a szegedi temetőbe, ahol a szüleim vannak eltemetve. Azt hiszem, egy kicsit tönkre mentem ebbe a közepes életbe.

Ha tavasz lenne, ősz vagy tél, akkor a tanyagondnok kisbusza gyerekekkel volna tele. Egy óvodással és nyolc iskolással, az iskolások között pedig ott ülne Tompai Petra.

Megyünk a Tompai-tanyára, ki, Téglásra, így hívják a Mindszenti tanyavilág egyik részét. Téglás arról híres, hogy az iskolája száz éven át működött. Azért az különös dolog, hogy a tanyai szülők már 1890-ben fontosnak

Mindszenti tanyai iskolások 1925. május elsején. A tanítónő: Süle Gizella.
1900-ban a tanyavilágban már négy iskola működött.

tartották, hogy a gyermekeiket oktasák. Ezért falat tapasztottak, meszeltek, vállalták, hogy fizetik a tanító éves bérét, ami gyerekenként 40 krajcárt és egy véka búzát jelentett meg anynyi csirkét, tejet, vaját, tojást és egyéb ennivalót, amiből egy tanító megélhet. 1910-ben a téglási tanyai iskolába 87 tanuló járt. A felnőttekkel is foglalkoztak, írni, olvasni, számolni tanították őket. Akadt tanító, aki pingpongasztalt vásárolt, és attól fogva a Mindszenti tanyavilágban a parasztok pingpongoztak. Más tanító meg előadásokat szervezett, mezőgazdasági szakembereket hívott. Telente tánciskolát tartottak tánctanárral, 1926 őszén itt alakult meg a híres Téglás Tanyai Gazdakör... A Mindszenti tanyavilágban lévő iskolák elsorvasztásával és bezárásával a tanyarészek a központjaikat elveszítették, már nem volt hol összejönni, a hagyományait ápolni. Hol van már az, hogy a tanyai lakodalom úgy ér véget, hogy a Mindszentiektől tüzet raknak, azt átugorják...

Lassan vége a délutánnak, most mégis ez a legjobb időpont, mert a tanyai asszonyok közül páran a Tescóban dolgoznak. Árufeltöltők minimálbérért. Tompai Petra anyukája is:

– Hajnali hatkor indulok a szentesi Tescóba, minibálibért kapok, ami nem sok, de legalább biztos. Az a baj, hogy túl kicsik vagyunk. Tizenöt évvel ezelőtt még megérte, hogy kint éljünk. A tanya folyamatos bővítéséhez és

a család eltartásához elég volt negyven-ötven disznó. Volt tehenem, fejős tehenem, bikám, hízó bikáim. Egyik évben vakoltunk, a másikban teraszt építettünk, azután istállót... Szerettem volna belekezdeni a tanyai turizmusba, de nem mertem fölvenni milliós hiteleket. Hiszen három évvel ezelőtt is fölsült a kukorica, amihez be volt állítva a jószág, idén február végén pedig víz alatt álltak a földek, még a búza sem volt elvetve, a tanyák egy részén a tavalyi kukorica talpon állt... Ma már nem tudunk megélni annyi állatból mint valamikor, és a tanyát sem tudjuk csak az állatokból föntartani.

Ha tavasz lenne, ősz vagy tél, akkor Munc Lilla tanyagondnok reggeltől estig a város és a tanyavilág között cikázna. Hajnali ötkor kel, háromnegyed hatkor elindul. Muszáj, mert fél héttől az egyik iskolás már ott várakozik a tanyabejáró előtt. A tanyai gyerekek szép sorban beülnek a kisbuszba, és Lilla beviszi őket a városi óvodába, iskolába. Rolcsi négy éves, nagyon vidám kisgyerek, ám az óvodába szoktatása keservesen hosszú. Visszafelé sosincs probléma, mert Rolcsi tudja, megy haza a tanyára, amit mindennél jobban szeret. Dehogy övék a tanya. A szülei dolgoznak ott, a nagy állattartó gazdaságban, és ennek fejében ott lakhatnak s még fizetést is kapnak. Hál, istennek, sóhajtja a tanyagondnok.

– Óhatatlanul is belelátok a minden napjaiba. Mára olyanok lettünk, mint a

borsó meg a héja, egyikünk sem tud meglenni a másik nélkül. Ha például az iskolában egy tanyai gyerek leesik a bordásfalról vagy hirtelen belázasodik, akkor az osztályfőnök engem értesít, mert van felhatalmazásom a szülőktől. És már rohanok is a gyerekekkel a mindszei orvoshoz, aztán a patikában kiváltjuk a gyógyszert. A gyerekek ellenőrzőjét is előbb látom, mint a szülők, és gyakran van úgy, hogy a szülői értekezletekre is én megyek. A gyerekek megbíznak bennem, ezért nekem panaszkodnak, hogy például a városi iskolában parasztnak csúfolják őket. Én meg azt felelem, mondják azt: „Lehet, hogy paraszt vagyok, de nekem saját sofőröm van. A Lilla.” Este fél nyolcra, miután kétszáz kilométert levezettem, és az a sok cetli, amikre az elintézni valókat írtam, elfogy, végre én is hazaérek. Olyan vagyok, mint egy zombi. Mert a beteg tanyaiakat is én szállítom kórházba, kezelésekre, óvodából óvodába nyolcvan adag ebédet is viszek... Tanyagondnokként a nyári időszámításban

nyolc-kilenc órát dolgozom, különben meg tizennégyet. A keresztyám, aki a gyermekjóléti szolgálatnak volt a vezetője, tanácsolta azt, tudjál nemet mondani, mert képtelenség magadra venni mindenkinek a terhét. Betegség, halál, születés. Mint egy kicsi falu, anynyi ember tartozik hozzám. Időnként föl is megyek a tiszai gátra és üvöltök. Kiüvöltöm magamból kétszáz tanyai ember gondját...

A tanyagondnok fizetése havi nettó 71 ezer forint. A mindszei önkormányzat ennyi állami normatívát kap a tanyagondnoki munka ellátására. De mivel nettó 71 ezerből nem lehet megélni, ezért a tanyagondnok nyaranta, hétvégeken, lent a Tiszán dolgozik a mindszei strandon. És mert alapfokú egészségügyi végzettsége is van, bejelentkezett éjszakai ügyelethez... Kell a pénz. Az édesanyja, hiába, hogy gyógy-pedagógus, az iskolában takarítónő, a nagymama meg nyolcvanegy évesen még mindig varr... Mert kell a pénz.

– Szép a táj – mutatja Munc Lilla. – Ez egy szórt tanyavilág, a tanyákon

leginkább családok élnek; egy kezemen meg tudom számolni azokat, akik egyedül vannak. Látja, azok ott homokdombok, valamikor itt volt a Tisza vonulata, s abból a sok-sok homokból, amit lerakott, lettek a dombok... Szép a táj nagyon – sóhajtja –, reggelente az özek falkákban jönnek, olyankor lassítok, percekre meg is állok a Mihási úton, a mindszei tanyavilág egyetlen kövesútján.

Scipiades Erzsébet
Pulitzer-díjas újságíró
(Vége)

(A riport elkészítéséhez a Független Média Központ nyújtott támogatást az Egységes női hang – egyenlően hallható? című projekt keretében, amelyben a Magyar Női Érdekérvényesítő Szövetség partnereként vesz részt. A projekt az EGT/Norvég Civil Támogatási Alap, valamint az Ökotárs Alapítvány és partnerei támogatásával valósul meg. A riport tartalma a szerző kizárólagos felelőssége, az nem feltétlenül tükrözi a támogatók nézeteit.)

Hírek

Menetlevél a nyugdíjasnak

Szombaton tartották Nyársapáton, a Szarka kúria területén Bakos Ferenc tanyagondnok búcsúztatását nyugdíjba vonulása alkalmából. Az önkormányzattól kapott egy olyan menetlevelet, melyet nem kell már naponta érvényesíteni a polgármesterrel, és egy üdülést az egerszalóki fürdőbe. Egyesületünk a jövő évi közgyűlésen búcsúzik tőle. Addig is Turcsán Pista szavaival köszöntjük: „Legalább 50 évig legyen nyugdíjas, jó egészségben!”

Témák a legutóbbi elnökségi ülésen

A Családi nap, a pályázati lehetőségek, az egyesület 20 éves évfordulója és a lehetséges lakiteleki falugondnoki konferencia volt a témája a legutóbbi elnökségi ülésnek.

Befejeződött a tanyasegítő képzés

Június végén vizsgával zárult a tanyasegítő képzés. A településekről (14 fővel) érkeztek a tanfolyamra. Nagyon jó embereket választottak a települések vezetői, akik szükség esetén biztosan segíteni tudják a falu- és tanyagondnokot.

Nemzeti értékek

Mélykúti feliratos téglatár

Családi nap Bócsán

Egyesületünk **CSALÁDI NAPOT** szervez **2016. július 30-án, szombaton** a Bács-Kiskun megyei **Bócsán, az iskola mögötti parkerdőben**, melyre mindenkit szeretettel várunk. (A parkerdő megközelíthető Bócsán, a Flóra vendéglő melletti bekötőúton balra tartva.)

Érkezés reggel 9 órától folyamatosan. Mindenki addig marad délután, amíg kedve tartja. A program házigazdája Bócsa Község Önkormányzata; a fő szervezők ebben az évben is a bócsai tanyagondnokok.

A programban szerepel:

- polgármesteri köszöntő
- szabadtéri főzés – 8 bográcsban fő az étel: bócsai, röszei, szatymazi, tarhosi, öttömösi, domaszéki, tabdi mesterszakácsok
- óriáspalacsinta sütés
- kelebiai lángos
- ástothalmi reggeli: zsíros kenyér
- vidám családi vetélkedő,
- pihenés, zenekar, borkóstolás
- és meglepetések.

A programra vendégként várjuk a Kishegyesi Női Fórum Egyesület tagjait, falu- és tanyagondnokokat családjukkal. Hozza magával mindenki a párját, gyermekét, barátját, barátnőjét, szüleit, s akit gondol! Az ebéd árát az egyesületi kasszából álljuk.

Kérem, hogy **mindenki hozzon magával tányért, poharat, evőeszközt és innivalót** (sört, bort, üdítőt) **is saját részére.** Süteményeket vagy pogácsát mindenkitől várunk egy-egy tányérral a közösbe, így körbe tudunk kínálni mindenkit. (Tavaly is sok finomságot kóstoltunk!)

A családi vetélkedő díjazására családonként meglepetést várunk. (Ez bármi lehet, ami eszetekbe jut a befőtől a söprűig, a kiskanáltól a fakanálig, a gumibékától a kalapácsig. Nem muszáj érte boltba menni!) Ezeket az ajándékokat a játékban résztvevők a családi vetélkedőn meg is kapják.

A visszajelentkezéseket legkésőbb 2016. július 20-ig várjuk.

Magyarországon egyedülálló formagazdagságban készítették az elmúlt 400 évben bélyeges téglákat. Egyes becslések szerint a számuk meghaladja a 30.000 darabot. A téglabélyegek kapcsolódnak Magyarorszáig főnemesi, nemesi társadalmához, egyházi méltóságaihoz, jeles eseményeihez, hazánk ipari forradalmához, népi szimbólumaihoz.

Mélykúton található Bács-Kiskun megye legnagyobb kiállított feliratos téglagyűjteménye, amely országos szinten is figyelemre méltó. A legteljesebb kollekció a kalocsai érseki, a Latinovits család és a környékbeli korabeli földesurak téglagyártásának termékei, kiegészítésként pedig a Kárpát-medencei téglakészítésről is képet kaphat a tárlat látogatója. A gyűjtemény 3.300 különböző téglát tartalmaz, ebből 2.800 darabot mutatnak be. A kiállításon szerepel tíz mezőgazdasági meghajtó motor is, köztük a legöregebb az 1898-as Ganz-gyártmány, amiből a világon kettő létezik. A mélykúti feliratos téglatár és gépgyűjtemény Herczig Béla szenvedélyét és szorgalmát dicséri, aki a Monarchia Bélyeges Téglagyűjtők Egyesülete elnökeként a múzeumi szemlélet megvalósítására törekszik.

DUNA-TISZA KÖZI FALUGONDNOKI HÍRLEVÉL

Kiadja:

a Falugondnokok

Duna-Tisza Közi Egyesülete

e-mail: info@falugondnoksag.hu

honlap: www.falugondnoksag.hu

iroda: 6000 Kecskemét, Irinyi u. 17.

Telefonszám:

06-76/507-543

Fax: 06-76/507-544

Szerkeszti:

Borzák Tibor, Csörsz Zelenák Katalin

Sümeгинé Ország Edit, Moiskó Csilla,

Tördelő: **Almás László**

Rajz: **Vida Ágnes**

Engedélyszám: 2.9/776-1/2006

Nyomda: Print 2000, Kecskemét

Megjelent a

FÖLDMŰVELÉSÜGYI
MINISZTERIUM

támogatásával.